

L' ART DEL PAGÈS

Gremi de Pagesos de Sabadell y sa Comarca.

Com haviam anunciat, lo diumenje ultim hi hagué una reunió en lo «Foment Mercantil, Industrial y Agrícola» de Sabadell, convocada ab l' objecte de proposar los medis mes conduhents á la instalació de la «Caixa Agrícola» de la Comarca de Sabadell.

Fou presidida per lo Sr. Vilarrubias, president del «Gremi de Pagesos» qui va proposar los extrems següents, que foren admesos, en principi, per la concurrencia. Y son:

Nombrar un advocat consultor per tot lo concernent al Gremi.

Nombrar dos individuos pera la formació del Reglament interior y exterior.

Nombrar una comissió pera la formació del Reglament de la «Caixa Agrícola.»

Nombrar una Comissió de Policia Rural, en combinació ab las de «Cassa y pesca» pera 'ls efectes oportúns.

Nombrar una Comissió pera 'l Mercat permanent.

Fer un aplech anyal en los distints pobles associats, lo diumenje després de la diada de Sant Isidro, comensant per Sabadell.

Retribuir al Secretari.

Declarar órgan oficial del «Gremi» á L' ART DEL PAGÈS.

Pagar mitja pesseta mensual cada individuo del «Gremi»; destinant un ral al fondo de Sabadell pera gastos generals y l' altre pera 'l respectiu de cada poble.

Nombrar los cinch individuos mes vells del «Gremi» com á concellers permanents y en preferencia 'ls mes ilustrats.

Fer una professó civica 'l dia de la inauguració de la «Caixa Agrícola.»

Després de esplicadas detalladament per lo sóci de mérit, Sr. Tobella, á invitació de la Presidencia, las ventatjas que de tota mena pot reportar á la classe pagesa la

associació proposada, se procedí al nomenament de Juntas en los distints pobles allí representats, recayent la elecció pera

Sant Cugat del Vallés: President, D. Francisco Castanyé y Bauri; D. Ramon Segalés; D. Joseph Vila y Rodó; Don Joseph Vilaró y Sastre; D. Joan Aymerich y Serrabogunyá; D. Anton Artigas y Castellvi.

Sant Vicents de Junqueras: President, D. Joan Oriach; D. Joan Llonch; D. Jaume Forrellat; D. Vicents Camps.

Barbará: President, D. Joan Monrás; D. Joseph Arnella; D. Francisco Rovira; D. Jaume Balada.

Sant Esteve de Castellar: President D. Vicents Arús; Don Miquel Fatjó; D. Joseph Comas; D. Pere Costa; D. Isidro Torras.

Sant Llorens Savall: President, D. Joan Sors y Valls; D. Francisco Valls y Calvó; D. Pere Valls y Rovira.

Palau Solitar: President, D. Jaume Sors; D. Anton Sardá; D. Joseph Castells; D. Joseph Cladellas.

Finalment, s'acordá que dintre pochs dias tornaria á cridar-se reunió de delegats, després d'haver exposat en sas respectivas poblacions la opinió de la del diumenje ultim.

Secció d' agricultura práctica

Maluras que atacan al cep en la Provincia de Gerona.

Neula.

Nos ha cridat la atenció lo que diu, D. Nicolau García de los Salmones, enginyer agrónomo de la Provincia de Gerona, de que al recorre durant los últims dias del passat mes de Maig y los primers del darrer Juny alguns Ajuntaments vitícolas de la provincia, ab lo fi de donar en ells conferencias prácticas referents á las maluras criptogámicas que atacan al cep, se li cridá la atenció en Llansá sobre d'una malura coneguda en l'Ampurdá ab lo nom de *Neula*, que anyalment, y en determinats llochs sempre, fa perdre desde molts anys una bona part de la cullita, comprometent la vida del cep, que pot arribar á morir. Recullits pera examinarlos ab detenció alguns sarments y flors de la vinya d'un propietari de dita localitat, Sr. Falcó, en

la que 'l mal se presentava ab molta intensitat, nos ha sigut fácil veure ab l' auxili d' una simple lupa, que dits òrgans se trovavan manifestament atacats d' *antracnosis*, y que, per consegüent, de cap manera se tractava d' una malura desconeguda, sino al contrari d' un mal ja avuy perfectament descrit y estudiant, y que tot viticultor pot combatre ab seguretat en los resultats.

Ja en diversos Ajuntaments del partit de Santa Coloma de Farnés principalment, havia tingut ocasió d' observar la malura en cuestió, y per aixó en las instruccions prácticas que pera combatre las maluras que en la provincia atacan als vinyats se someteren á tots los Ajuntaments, hi figura la *Neula* com una d' ellas, encara que allí apareix ab lo nom científich ab que se la coneix, *antracnosis*.

Pera que tots los viticultors pügan distingir la malura, la descriurém científicament, indicant la causa á que es deguda, manera de presentarse, condicions de desentrotlló del bolet que la produheix y manera de combátrela. Però avans hem de desvaneixer la creencia del Sr. Falcó: la vinya antiga que posseheix y en la qual observárem la *antracnosis*, no desapareix per aquesta malura, sino per la *filoxera*, qual propagació no ha sigut rápida en dita finca, degut á que la composició del terrenó es arena en sa major part. L' aspecte generalment exterior y la inspecció que sobre las arrels ferem, nos permet sentar aquesta conclusió.

Antracnosis.

Com avans hem dit es la malura que 'ls viticultors del Ampurdá designan ab lo nom de *Neula*; se deriva de dos paraulas gregas *Antrax* (carbó) y *Nosos* (mal), y d' aquí que per tot arreu lo vulgo l' anomena *mal del carbó*.

Causa de la malura.

Lo mal es produhit per un bolet que viu en l' interior dels teixits de la planta, determinant las deformacions y alteracions que ara indicarém. Desde Maig á Septiembre apareixen al exterior llevors que propagan la malura en l' estiu; arribada la Tardor, se produheixen en condicions especials cossos reproductors que resisteixen á las intemperies y perpetúan lo parásit durant tot l' hivern.

Parts de la vinya que ataca.

Lo mal se presenta en tots los òrgans anyals de la vinya

y en qualsevol període de sa vegetació; las formas que afectan las lesiones que determina sobre 'ls brots, fullas, flors y fruyts son diversas, y d' aquí la divisió que se fa en antracnosis *maculada*, antracnosis *puntuada* y antracnosis *deformant*, todas ellas son produhidas per un mateix bolet, y es la antracnosis maculada la que mes danys causa y la que ordinariament s' observa en las vinyas; será, donchs, d' aquesta la que més nos ocuparém, seguint per aixó los travalls fets per M. Viala, que procurarém completar ab todas las observacions que durant aquestos ultims anys s' han fet.

Modo de presentarse l' antracnosis sobre 'ls brots.

Los brots son atacats desde son primer desentrotllo fins lo complert agostament, en qual període las lesiones cessan d' extendre's, podent continuar abollantse durant un temps molt curt; generalment arribat l' agostament tota la activitat del paràssit se concentra en la producció de cosos reproductors que donan á las lesiones un carácter particular.

Se presenta sobre 'ls brots tendres en la forma de petits punts aislats de color pardo-obscur, semblantse un poch á copejaduras, de las que se diferencian en que 'ls teixits no están encara lesionats, sino que lo que s' observa es una simple coloració; aquestos punts apenas son visibles al principi, però quan la humitat coincideix ab una temperatura elevada, s' agrandan rápidamente y se fan negres, formant allavors una taca allargada en la direcció dels sarments ab boras mes ó menos irregulars; lo color negre que presenta la taca pren ben aviat un color gris rosat en lo centre, per lo qual se veuhen sempre en ellas *dos aureolas*: una d' un negre poch pronunciad *en l' interior*, y altra d' un negre mes pronunciad *al exterior*, aquestas tacas s' abollan, y extenentse arriban á ocupar tot l' entrenús: la escorsa del sarment se fa rugosa y pren un aspecte especial, degut al gran número de cossos reproductors que perpetúan lo paràssit durant tot lo període de vegetació de la vinya; si las lesiones produhidas per aquestas tacas son molt numerosas, se reuneixen per sas boras y se confonen en una lesió única que corroeix lo sarment al voltant de sas caras y en tota sa longitut, deixantlo com carbonisat; consecuencia d' aixó es que sos entrenúsos no tenen las dimensions ordinarias, sino que son mes curts, per lo qual lo cep presenta son aspecte aixaparrat.

Modo de presentarse la antracnosis sobre las fullas.

En lo peciolo (cua) de las fullas s' observan las mateixas alteracions que sobre 'ls brots; las tacas convertidas en xancres lo corroeixen y deforman, per lo qual las fullas se doblegan y se fan mes petitas: sobre la cara d' ellas es fácil veure tacas circulars negras, molt aparents en lo fondo vert; aquestas tacas s' agrandan poch á poch y son numerosas y aproximadas, essent molt raro que 's trovin disseminadas; prenen després en lo centre un color fosch; y per la separació del teixit d' aquesta part de las tacas, las fullas s' omplan de foradets, que están sempre rodejats d' *una aureola negra*. Quan las fullas son atacadas ab molta intensitat, s' assecan y cauhén, fentho sols per lo punt d' inserció del peciolo (cua) ab lo brot.

Manera de presentarse la antracnosis sobre las flors.

La alteració se verifica principalmente sobre 'ls pétals (fulletas de la flor,) observantse en ells las tacas negras características; la flor queda carbonisada y seca, y per consegüent, la pèrdua de la cullita es complerta, tota vegada que en aquestas condicions no es possible que la fecundació s' operi, ó si té lloch, es sempre de manera irregular y accidental.

Manera de presentarse la antracnosis sobre 'ls fruyts

Las tacas d' antracnosis s' observan sobre 'ls grans baix la forma de punts negres, que 's van extenent poch á poch; son increment resulta del desentrotllo del paràssit y de la distensió dels teixits; aquestos punts negres prenen luego un color blanch gris en lo centre, y com á consecuencia apareixen rodejats d' *una aureola negra* molt aparent. Las tacas s' allargan després, s' uneixen entre sí y forman lesions mes ó menos grans que corroeixen lo grà, fentli perdre la forma; hi ha ocasions en que 'l mal se paralisa, y lo grà solsament es destruït per un costat, engroixintse per l' altre. Sobre 'ls banyolins, peduncles, pedicels y tot l' esquelet del rahim solen veureshi també los xancres característichs de la malura: respecte al peduncle y pedicel, si las lesions produhidas en ells son profundas, lo rahim enter y los grans cauhén, y quan aixó no succeheix, los rahims quedan petits, y los grans son poch dolsos.

Condicions de desentrotllo del mal.

La calor y la humitat son necessaris al desentrotllo del bolet, causa del mal; segons observacions diverses que s'han fet, la influencia del calor es menos gran que la de la humitat, la qual exerceix paper preponderant. Per aixó en las vinyas plantadas en terrenos humits, en valls, en terrenos ahont l'aygua queda embassada, en las boras de las torrenteras, en terras ricas y frescas en las que 'l cep adquireix una gran vegetació herbácea, y en anys de plujas freqüents y de rosadas abundants, es quan principalment causa mes dany la malura. La humitat ha d'obrar del mateix modo que pera 'l mildiu, baix la forma de gotas d'aygua precipitada (pluja fina, rosada, etc.): y no influint en l'estat higrométrich de la admósfera. L'aygua en gotas facilita no solsament la germinació de las llevors del parásit, sino també sa disseminació, en lo supost de que arras-trantlas ab ella las fa caure sobre las parts sanas. Aquesta disseminació forçada de las llevors per las gotas d'aygua, es lo principal modo de prepagació de la malura, y d'aquí que son desentrotllo siga sempre lent, no desentrotllantse may de modo tan rápit y brusch com té lloch pera 'l mildiu. *(Acabaré).*

Secció de noticias agricolas.

Condonació de contribució.—Gracias á las activas y eficassas gestions del diputat provincial per Vilanova y Geltrú, D. Joseph A. Benach, li ha sigut condonada al poble de Cubellas la cantitat de 11.997 pessetas per la última pedregada, divent tan sols satisfer en lo próxim exercici la de 737 pessetas en compte de las 12.734 que li corresponia.

Granja Escola Experimental.—La Exema. Diputació provincial de Barcelona, segons acort del dia 17 del prop-pasat mes de Juny, acaba de elevar una nova instancia al ministre de Foment reproduhint la oferta dels terrenos en que s troba instalada la Granja Esperimental de la Provincia, proposats á aquell centro ministerial en 4 de Janer de 1888 pera establir en los mateixos la Granja Escola Experimental d'aquesta regió, en conformitat ab lo previn-gut en lo Real decret de 9 de Desembre de 1889, consignantse en la mateixa lo fet d'haver desistit la Diputació

provincial de Tarragona de costejar la instalació de la que s'havia disposat per lo Govern establir en aquella provincia.

Molt nos plau poder consignar semblant fet, per quant indica que s'ha desistit de la oferta de dits terrenos pera Escola de Veterinaria, donchs creyém de molta mes utilitat los coneixements generals d'agricultura que los d'aquell ram especial, en un pays faltat per complert de la ensenyansa teórich-práctica oficial, montada ab tots los avensos del sigle.

Un bon consell.—De *L' Olot*: «Ja que 'ns trovém en temps de las segas, recomaném á nostres pagesos no 's deixin portar de la mala costum de segar vert, molt comú en nostra terra, puig que resultant d' aquest modo lo grà de classe inferior, per no estar degudament assahonat, motiva mes tart l'escalfament del mateix en lo graner. Si algú per causas imprescindibles se veu precisat á segar vert, li recomaném que no desi son grà, sens ferlo ben torrar avans al sol al menos tota una diada y estés ben prim.

Mercats, firas y cullitas.

Canet de mar.—Los ceps d' aquesta comarca van florint en inmillorables condicions.

Lleyda.—A causa d' esser rebutjadas las fruytas y llegums valencianas que avans competian ab las de Catalunya, aumenta la demanda en lo mercat d' aquesta ciutat y per tant lo preu de las fruytas.

La opinió general es de que la cantitat y calitat dels blats son bastant bonas.

Olot.—Encara que las excessivas pluhas de primavera han perjudicat molt los sembrats, no será tan mal com se creya son resultat, donchs la granó s'ha verificat bé.

Los preus del mercat, son:

Blat, á 20'62 pessetas l' hectólitre.—Mestall, á 19'68.—Ségol, á 13'75.—Blatdemoro, á 14.—Ordi, á 10.—Cibada, á 10.

Port-bou.—Aquest any s'ha plantat bastanta vinya, la qual ha anat molt bé y en particular los que han plantat arrelats. No 's pot dir lo mateix de las empeltadas, que 's creu degut al any tan repropí ó variat de temps.

Hi ha bastants rahims y molt bonichs per ara. Aquestos dias ha plogut, lo qual ha vingut molt bé.

Puigcerdá.—Las soleyadas d' aquestos ultims dias han avansat tant la maduració del grà, que á estas horas los ségols jas' estarán segant. Sino sobrevé res de nouserecullirá molta palla y molt grà. També s' están amagatzemant en las porxadas las herbas de prat, ab molt bonas condicions.

En lo mercat s' hi veuhen las renombradas patatas del pays, de la primera cullita, y tota classe de verduras.

Vich.—La forsa del calor que hem experimentat ha secat nostres camps de tal manera que, las patatas, blatdemoro y tota classe de llegums senten los efectes de la falta d' aygua. Los preus del mercat, son:

Xeixa, á 12'75 pessetas la quartera.—Forment, á 11'75.—Mestall, á 9'50.—Ségol, á 8'50.—Ordi, á 7.—Cibada, á 9.—Espelta, á 4'65.—Blatdemoro, á 8'65.—Mill, á 10'50.—Fajol, á 8.—Fabas, á 10.—Llegum, á 11'50.—Ciurons, á 12.—Vessas, á 11.—Monjetas, á 10'45.

Vilafranca del Panadés.—Mercés á las continuadas plujas de la primavera última la cullita del grà en aquesta comarca promet ser abundant. Mentrestant los vinyatayres s' esperan á donar la tercera sulfatada, los ceps presentan bon aspecte. Los preus del mercat, son:

Vi per embarcar, de 90 á 100 rals carga.—Blanch, de 70 á 80.—Pera taberna, de 70 á 80.—Pera cremar, de 28 á 30.—Anissats de 30°, de 960 á 1,060 jerezana.—Esperit de 35°, de 1,640 á 1,680.—De brisa, de 1,240 á 1,280.—Farina de 1.ª classe, de 64 á 72 pessetas lo quintá.—De 2.ª, de 54 á 60.—De 3.ª, de 38 á 46.—Blat, de 54 á 64 pessetas la quartera.—Ordi, á 30.—Blat de moro, de 34 á 40.—Fabons de 40 á 42.—Vessas, de 46 á 48.

Vilanova y Geltrú.—Los vinyats d' aqueix terme municipal y los de tota sa comarca presentan per ara molt bon aspecte, ja siga per haverhi aplicat las operaciones del sulfat de coure, ja per no haver afavorit lo desentrotllo del mildiu las excel-lents condicions climatológicas de la present estació.

A pesar d' aixó, en los ceps lo fruyt no es molt abundant; de manera que, fins no sobrevenint alguna calamitat atmosférica, la cullita vinenta no será mes que regular.